

Interreg

Kofinanziert von
der Europäischen Union
Spolufinancováno
Evropskou unií

Sachsen – Tschechien | Česko – Sasko

Od Athény k zahradním trpaslíkům

Zápis z jednání

Datum: 24.11.2025

Místo: Kultur- und Tourismusgesellschaft Pirna

Přítomni: Sebastian Schreiber, Anke Fröhlich-Schauseil, Sabine Holtermann, Ivelina Angelova, Jan Němec, František Šuman, Věra Kuklová

- Byly představeny nové tváře, zaměstnanci muzea (Sabine Holtermann, Ivelina Angelova).
- Zápis z minulého jednání nebyl zatím zaslán, LP pošle ke schválení elektronicky.
- Sebastian Schreiber požádal o zaslání projektové smlouvy s podpisy – V. Kuklová co nejdříve zašle.
- Možnosti společného nebo rozděleného výběrového řízení se proberou po školení na německé straně, které proběhne v prosinci 2025.
- Byla připomenuta povinnost vyvěsit informaci o projektu na dobře viditelné a veřejné místo. Stejnou povinnost informovat o projektu musí obě strany i na svých webových stránkách. Na straně Česka i Německa již informace o projektu na obou webových stránkách visí, ještě je nutné doložit fotodokumentaci vyvěšeného dokumentu A3.
- Anke Fröhlich-Schauseil připravila obsáhlou prezentaci týkající se prací na rešerších, podklady k nim zaslal na německou stranu vědecký pracovník J. Němec
- Oba dva vědecktí pracovníci (J. Němec, A.F. Schauseil) v rámci své pracovní náplně navštěvují různé instituce, které mají spojitost s tématem siderolit/teralit.
- J. Němec navrhl své kolegyni v Německu A.F. Schauseil, aby s ním jela do Umělecko-průmyslového muzea v Praze, kde by se oba společně mohli věnovat sbírkám týkající se siderolitu. Dle termínu, který J. Němec zajistí, se rozhodne i německá kolegyně A.F. Schauseil.
- A.F. Schauseil již má domluvený termín v Drážďanech v Umělecko-průmyslové muzeum v Drážďanech – Drážďanské státní umělecké sbírky (Kunstgewerbemuseum Dresden – Staatliche Kunstsammlungen Dresden), a to 2.12. 2025. Bohužel tento termín nemůže jet český kolega J. Němec.
- Další muzea a sbírky budou navštíveny v dalších týdnech na obou stranách hranice.
- Je třeba si říct, co všechno chceme vystavovat.
- Pokud dojde k výpůjčkám, je třeba myslet na to, že výpůjčky z českých muzeí jsou administrativně jednodušší, popř. nebude problém s výpůjčkami z děčínského muzea.
- Domluvil se, že příští schůzka proběhne na české straně v muzeu v Děčíně, kde se rovnou prostudují sbírky s tématem siderolitu/teralitu.
- Dle plánovaných exponátů je třeba myslet na to, jaký výstavní mobiliář bude nutné pořídit (obě strany mají na toto vybavení finanční prostředky v rámci výběrového řízení, které se bude realizovat)
- V prezentaci od pí. Schauseil byly představeny mnohé výsledky její dosavadní práce s rešeršemi. Kolega J. Němec u některých exponátů zmínil, že bohužel pokud nejsou datovány a označeny, nelze je 100% vystavovat jako siderolit/teralit.

Interreg

Kofinanziert von
der Europäischen Union
Spolufinancováno
Evropskou unií

Sachsen – Tschechien | Česko – Sasko

- J. Němec zmiňoval specifika, dle kterých lze rozpoznat místní (pirenskou) výrobu. Pirenská keramika se výrazně odlišovala tím, že byla velmi zdobná, pestrá, barevná. Jednalo se o povrchovou úpravu. Na rozdíl od vzoru Wedgwoodovy keramiky, jejíž výroba pracovala s barvením celé hmoty. Siderolit/teralit byl běžný dostupný materiál, běžné hrnčířské zboží, které bylo masivněji vyráběno a zdobeno až jako polotovar.
- J. Němec slíbil, že naskenuje některé typy exponátů z děčínského a ústeckého muzea, aby měli kolegové na německé straně vodítko, jakým směrem hledat.
- J. Němec pošle i další část rešerší, které bude třeba na německé straně prostudovat (Pirna, Dresden)
- Byla otevřena i otázka muzejní pedagogiky – byly slíbeny keramické workshopy, na které je třeba vymyslet nějaké edukační materiály, přichází v úvahu i tvorba vlastních „střepů“ ze sádry. J. Němec má ve své sbírce také sádrové formičky na ozdoby, mohly by se využít na těchto workshopech, udělat odlitky z dochovaných střepů apod.
v DC muzeu se dochoval např. střep s Athénou, což je vhodný tematický předmět
Materiál k použití - s čím se dobře pracuje, co samo zaschne, zatvrdne
- Publikace
 - a. Rozsah bude znám až poté, co bude znám koncept výstavy. Obojí se musí připravovat zároveň
 - b. Vznikne obrazový glosář v rámci publikace?
 - c. Jaké budou kapitoly?
 - d. Jak představit exponáty? Ne jednotlivě, ale ve skupinách (jakých?)
 - e. Termín, do kdy musí být publikace hotová: 09/2026, poté překlady + zadat tisk, k dispozici na výstavě v 03/2027
 - f. Každý partner se bude zabývat svou stranou hranice, tzn. muzeum Děčín popíše vývoj výroby siderolitu na české straně, PP německá strana se bude zabývat výrobou v Sasku
- Návrh představit keramiku z hlediska využití mužů, žen, dětí (jen v publikaci ? na výstavě? v obou výstupech stejně?)
- Ze siderolitu se vyrábělo ale např. i praktičtější zboží (průmyslové, např. trubky, apod.)

Ze siderolitu se v 19. století vyrábělo téměř všechno, byla to taková „umělá hmota“ 19. století. Až v druhé polovině či na konci 19. století se začal měnit vkus, tím pádem i využití siderolitu. Navíc porcelán začal být levnější a dostupnější materiál, siderolit postupně ustupoval z výroby nádobí, výrobci se začali postupně přeorientovávat na výrobky volnočasové, dárkové předměty (odtud „trpaslíci“)

- **Další setkání se uskuteční v ČT 8. 1. 2026 od 10:00 v Děčíně.**

Interreg

Kofinanziert von
der Europäischen Union
Spolufinancováno
Evropskou unií

Sachsen – Tschechien | Česko – Sasko

Von Athena zum Gartenzwerger

Besprechungsprotokoll

Datum: 24.11.2025

Ort: Kultur- und Tourismusgesellschaft Pirna

Anwesende: Sebastian Schreiber, Anke Fröhlich-Schauseil, Sabine Holtermann, Ivelina Angelova, Jan Němec, František Šuman, Věra Kuklová

- Es wurden neue Gesichter vorgestellt, Mitarbeiterinnen des Museums (Sabine Holtermann, Ivelina Angelova).
- Das Protokoll der letzten Sitzung wurde noch nicht verschickt, LP wird es zur Genehmigung elektronisch versenden.
- Sebastian Schreiber bat um die Zusendung des unterzeichneten Projektvertrags – Vera Kuklová wird diesen so bald wie möglich schicken.
- Die Möglichkeiten einer gemeinsamen oder getrennten Ausschreibung werden nach der Schulung auf deutscher Seite, die im Dezember 2025 stattfinden wird, besprochen.
- Es wurde daran erinnert, dass Informationen über das Projekt an einem gut sichtbaren und öffentlichen Ort ausgehängt werden müssen. Beide Seiten sind verpflichtet, auf ihren Websites über das Projekt zu informieren. Auf der tschechischen und deutschen Seite sind die Informationen über das Projekt bereits auf beiden Websites zu finden, es müssen noch Fotos des ausgehängten A3-Dokuments nachgereicht werden.
- Anke Fröhlich-Schauseil hat eine umfassende Präsentation über die Recherchearbeiten vorbereitet, die Unterlagen dazu wurden von dem Wissenschaftler Jan Němec an die deutsche Seite geschickt.
- Beide Wissenschaftler (Jan Němec, Anke Fröhlich-Schauseil) besuchen im Rahmen ihrer Tätigkeit verschiedene Institutionen, die mit dem Thema Siderolith/Terralith in Verbindung stehen.
- Jan Němec schlug seiner deutschen Kollegin Anke Fröhlich-Schauseil vor, ihn ins Kunstgewerbemuseum in Prag zu begleiten, wo sie sich gemeinsam den Sammlungen zum Thema Siderolith widmen könnten. Sie wird sich nach dem von Jan Němec festgelegten Termin entscheiden.
- Anke Fröhlich-Schauseil hat bereits einen Termin in Dresden im Kunstgewerbemuseum Dresden – Staatliche Kunstsammlungen Dresden vereinbart, und zwar für den 2.12. 2025. Leider kann unser tschechischer Kollege Jan Němec an diesem Termin nicht teilnehmen.
- Weitere Museen und Sammlungen werden in den kommenden Wochen auf beiden Seiten der Grenze besucht.
- Es muss festgelegt werden, was wir alles ausstellen möchten.

Interreg

Kofinanziert von
der Europäischen Union
Spolufinancováno
Evropskou unií

Sachsen – Tschechien | Česko – Sasko

- Bei Leihgaben ist zu beachten, dass Leihgaben aus tschechischen Museen administrativ vergleichsweise einfach sind bzw. dass es keine Probleme mit Leihgaben aus dem Museum in Děčín geben wird.
- Es wurde vereinbart, dass das nächste Treffen auf tschechischer Seite im Museum in Děčín stattfinden wird, wo direkt die Sammlungen zum Thema Siderolith/Terralith studiert werden können.
- Entsprechend den geplanten Exponaten muss darüber nachgedacht werden, welche Ausstellungsmöbel angeschafft werden müssen (beide Seiten verfügen über finanzielle Mittel für diese Ausstattung im Rahmen einer Ausschreibung, die durchgeführt wird).
- In der Präsentation von Frau Fröhlich-Schauseil wurden viele Ergebnisse ihrer bisherigen Rechercharbeit vorgestellt. Kollege Jan Němec erwähnte bei einigen Exponaten, dass sie leider nicht zu 100 % als Siderolith/Terralith ausgestellt werden können, wenn sie nicht datiert und gekennzeichnet sind.
- Jan Němec erwähnte Besonderheiten, anhand derer man die lokale Pirnaer Produktion erkennen kann. Die Pirnaer Keramik ist dadurch charakterisiert, dass sie sehr verziert, bunt und farbenfroh war. Es handelte sich um eine Oberflächenbehandlung im Gegensatz zum Muster der Wedgwood-Keramik, bei deren Herstellung die gesamte Masse gefärbt wurde. Siderolith/Terralith war ein allgemein verfügbares Material, es handelt sich um gewöhnliche Töpferwaren, die in größerem Umfang hergestellt und erst als Halbfertigprodukte verziert wurden.
- Jan Němec versprach, einige Arten von Exponaten aus den Museen in Děčín und Ústí zu scannen, damit die Kollegen auf deutscher Seite eine Orientierung haben, in welche Richtung sie suchen sollen.
- Jan Němec wird auch einen weiteren Teil der Recherchen schicken, die auf deutscher Seite (Pirna, Dresden) untersucht werden müssen.

Auch das Thema Museumspädagogik wurde angesprochen – es wurden Keramik-Workshops versprochen, für die noch Unterrichtsmaterialien entwickelt werden müssen, wobei auch die Herstellung eigener „Scherben“ aus Gips in Betracht kommt. Jan Němec hat in seiner Sammlung auch Gipsformen für Dekorationen, die in diesen Workshops verwendet werden könnten, um Abgüsse von erhaltenen Scherben usw. anzufertigen. Im DC-Museum ist beispielsweise eine Scherbe mit der Darstellung der Athene erhalten geblieben, die sich als thematisches Objekt eignet. Zum Material ist die Frage, was lässt sich gut verarbeiten, trocknet von selbst und härtet aus?

- Publikation

Interreg

Kofinanziert von
der Europäischen Union
Spolufinancováno
Evropskou unií

Sachsen – Tschechien | Česko – Sasko

- a. Der Umfang wird erst bekannt sein, wenn das Konzept der Ausstellung feststeht.
Beides muss gleichzeitig vorbereitet werden.
- b. Im Rahmen der Publikation werden Bildunterschriften und der Bildnachweis erstellt.
- c. Wie werden die Kapitel aufgebaut sein?
- d. Wie sollen die Exponate präsentiert werden? Nicht einzeln, sondern in Gruppen (welchen?).
- e. Termin, bis zu dem die Publikation fertig sein muss: 09/2026, danach Übersetzungen + Druckauftrag, verfügbar auf der Ausstellung im 03/2027
- f. Jeder Partner wird sich mit seiner Seite der Grenze befassen, d. h. das Museum in Děčín wird die Entwicklung der Siderolith-Produktion auf der tschechischen Seite beschreiben, das Stadtmuseum Pirna auf der deutsche Seite wird sich mit der Produktion in Sachsen befassen.

- Vorschlag, Keramik unter dem Gesichtspunkt ihrer Verwendung durch Männer, Frauen und Kinder vorzustellen (nur in der Publikation? In der Ausstellung? In beiden Medien gleichermaßen?)

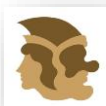
- Aus Siderolith wurden jedoch auch praktischere Güter hergestellt (industrielle Güter, z. B. Rohre usw.).

Im 19. Jahrhundert wurde aus Siderolith fast alles hergestellt, es war sozusagen der „Kunststoff“ des 19. Jahrhunderts.

Erst in der zweiten Hälfte oder am Ende des 19. Jahrhunderts begann sich der Geschmack zu ändern, und damit auch die Verwendung von Siderolith.

Außerdem wurde Porzellan zu einem billigeren und leichter verfügbaren Material, Siderolith wurde nach und nach aus der Herstellung von Geschirr verdrängt, die Hersteller begannen sich allmählich auf Freizeitprodukte und Geschenkartikel (daher „Zwerge“) umzustellen.

- **Das nächste Treffen findet am Donnerstag, dem 8. Januar 2026, um 10:00 Uhr in Děčín statt.**

Interreg

Kofinanziert von
der Europäischen Union
Spolufinancováno
Evropskou unií

Sachsen – Tschechien | Česko – Sasko

Interreg

Kofinanziert von
der Europäischen Union
Spolufinancováno
Evropskou unií

Sachsen – Tschechien | Česko – Sasko

